

ONLAYN TA'LIM AFZALLIKLARI VA KAMCHILIKLARI

Murodullayeva Malika Ozodbek qizi

Shahrisabz davlat pedagogika instituti,

Aniq fanlar oliy pedagogika maktabi,

boshlang'ich ta'lim yo'nalishi I-kurs talabasi

Annotatsiya: Mazkur maqolada onlayn ta'limning mohiyati, uning bugungi ta'lim tizimidagi o'rni, afzalliklari va kamchiliklari tahlil qilinadi. Shuningdek, masofaviy ta'limning talabalarning bilim olish jarayoniga ta'siri hamda uni samarali tashkil etish yo'llari yoritib beriladi.

Kalit so'zlar: onlayn ta'lim, masofaviy ta'lim, axborot texnologiyalari, ta'lim sifati, internet, raqamli ta'lim, mustaqil ta'lim

Bugungi kunda axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi natijasida ta'lim tizimida ham katta o'zgarishlar yuz bermoqda. Xususan, onlayn ta'lim zamonaviy ta'limning muhim shakllaridan biriga aylandi. Onlayn ta'lim internet tarmog'i orqali masofadan turib bilim olish imkoniyatini yaratadi. Ayniqsa, so'nggi yillarda dunyo miqyosida yuz bergan turli ijtimoiy va iqtisodiy jarayonlar natijasida ushbu ta'lim turi keng ommalashdi. Onlayn ta'lim talabalarga qulaylik yaratish bilan birga, ayrim muammolarni ham keltirib chiqarmoqda.

Asosiy qism: XXI asrda raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi ta'lim tizimida ham tub o'zgarishlarni yuzaga keltirdi. Shu o'zgarishlarning eng muhimlaridan biri onlayn ta'limning keng tarqalishidir. Onlayn ta'lim — bu internet va zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalari yordamida masofadan turib ta'lim olish imkonini beruvchi ta'lim shaklidir. Bugungi kunda ushbu ta'lim turi dunyoning ko'plab mamlakatlarida keng qo'llanilib, ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Onlayn ta'limning eng muhim afzalliklaridan biri uning qulayligi va moslashuvchanligidir. Talabalar istalgan joyda va istalgan vaqtda ta'lim olish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu ayniqsa uzoq hududlarda yashovchi, ishlayotgan yoki ma'lum sabablarga ko'ra ta'lim muassasasiga muntazam bora olmaydigan shaxslar uchun katta imkoniyat yaratadi. Talaba internet tarmog'i orqali dars materiallari, videoma'ruzalar, elektron kutubxonalar va turli o'quv platformalaridan foydalanishi mumkin.

Onlayn ta'limning yana bir muhim jihati vaqt va iqtisodiy mablag'larni tejashidir. An'anaviy ta'limda o'quv muassasasiga borish uchun ma'lum vaqt va xarajat talab etiladi. Masofaviy ta'limda esa bu kabi xarajatlarni kamayadi. Talabalar transport, turar joy va boshqa qo'shimcha xarajatlardan qisman xalos bo'ladilar. Natijada ta'lim olish jarayoni iqtisodiy jihatdan ham samaraliroq bo'ladi. Zamonaviy

onlayn ta'lim platformalari talabalarning mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Talaba o'quv materiallarini mustaqil o'rganadi, qo'shimcha manbalarni izlaydi va o'z bilimini mustahkamlash uchun turli topshiriqlarni bajaradi. Bu esa shaxsning mas'uliyat hissi, mustaqil fikrlashi va o'z ustida ishlash qobiliyatini shakllantiradi.

Shu bilan birga, onlayn ta'limning ayrim kamchiliklari ham mavjud. Avvalo, texnik vositalar va internet tarmog'iga bog'liqlik asosiy muammolardan biri hisoblanadi. Har bir talabaning kompyuter, planshet yoki sifatli internet bilan ta'minlanmaganligi ta'lim olish imkoniyatlarini cheklashi mumkin. Internet tezligining pastligi yoki texnik nosozliklar dars jarayonining uzilishiga sabab bo'ladi. Bundan tashqari, onlayn ta'lim jarayonida o'qituvchi va talaba o'rtasidagi bevosita muloqot darajasi pasayadi. An'anaviy ta'limda o'qituvchi talabalar bilan yuzma-yuz muloqot qiladi, ularning qiziqishi va o'zlashtirish darajasini kuzatib boradi. Onlayn ta'limda esa bu imkoniyatlar ma'lum darajada cheklanadi. Natijada ayrim talabalarda darslarga nisbatan qiziqishning susayishi kuzatilishi mumkin.

Masofaviy ta'limning yana bir kamchiligi nazorat masalasidir. Ba'zi hollarda talabalar topshiriqlarni mustaqil bajarmasligi yoki darslarga yetarlicha e'tibor qaratmasligi mumkin. Bu esa bilim sifatining pasayishiga olib keladi. Shu sababli onlayn ta'limda zamonaviy baholash va monitoring tizimlarini qo'llash muhim ahamiyatga ega.

Psixologik jihatdan ham ayrim muammolar yuzaga kelishi mumkin. Uzoq vaqt davomida kompyuter yoki telefon ekraniga qarab ishlash ko'zning charchashi, jismoniy faollikning kamayishi va ruhiy zo'riqishga sabab bo'ladi. Shuningdek, talabalar jamoa bilan ishlash, muloqot qilish va ijtimoiy muhitda faol ishtirok etish imkoniyatlaridan qisman cheklanadilar. Shunday bo'lsa-da, zamonaviy texnologiyalar rivojlanishi bilan onlayn ta'limning imkoniyatlari tobora kengayib bormoqda. Kelajakda an'anaviy va onlayn ta'limning uyg'unlashuvi natijasida yanada samarali ta'lim modeli shakllanishi kutilmoqda.

Xulosa qilib aytganda, onlayn ta'lim zamonaviy ta'lim tizimining ajralmas qismiga aylanib bormoqda. U bilim olish uchun keng imkoniyatlar yaratadi, vaqt va mablag'ni tejaydi hamda ta'limning qulayligini oshiradi. Shu bilan birga, texnik muammolar, jonli muloqotning cheklanishi va nazorat masalalari kabi kamchiliklarga ham ega. Shuning uchun onlayn ta'limning afzalliklaridan samarali foydalanish va mavjud kamchiliklarini bartaraf etish orqali ta'lim sifatini yanada oshirish mumkin. Kelajakda raqamli texnologiyalarning rivojlanishi bilan onlayn ta'limning imkoniyatlari yanada kengayib, ta'lim tizimining muhim tarkibiy qismi sifatida rivojlanib boradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

- 1.O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. – Toshkent, 2020.
- 2.O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining ta’lim tizimini raqamlashtirish va rivojlantirishga oid farmon va qarorlari.
- 3.Ishmuhamedov R., Abduqodirov A., Pardaev A. Ta’limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: Iste’dod, 2018.
- 4.Tolipov O‘.Q., Usmonboyeva M. Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari. – Toshkent: Fan, 2017.
- 5.Xolmuhamedov M. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar. – Toshkent: Tafakkur, 2020.
- 6.edu.uz
- 7.ziyonet.uz